

LÅNGSIKTIGA FÖRSLAG FÖR ATT MÖJLIGGÖRA DEN GRÖNA INDUSTRIOMSTÄLLNINGEN I SVERIGE

11 förslag för att skapa förutsättningar för att klara klimatmålet för 2045

2023-07-03

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Förslag för att möjliggöra Sveriges långsiktiga industriomställning	4
Kompetensförsörjning	4
1. Regeringen bör se till att ett anpassat kursutbud utvecklas för redan yrkesverksamma ..	4
2. Regeringen bör minska risken med att ta fram nya utbildningar för lärosätena	4
3. Regeringen bör se över resurstilldelningssystemet för högre utbildning	4
4. Regeringen bör jobba för att Sverige ska vara ett attraktivt land för expertkompetens ..	4
Finansiering	4
5. Regeringen bör införa kreditgarantier för lån under 500 miljoner kronor utan exportkoppling	4
6. Regeringen bör utveckla Klimatklivet och Industriklivet	5
7. Regeringen bör komplettera biogasstödet med ett motsvarande stöd för andra förnybara gaser och stöd för industriell användning av förnybar gas	5
8. Regeringen bör uppdra lämplig myndighet att utveckla en tjänst som guidar aktörer rätt inom de svenska och europeiska stödsystemen	5
Långsiktiga spelregler	5
9. Regeringen bör jobba för att regler för vätgas ska komma på plats snabbt	5
10. Regeringen bör föreslå och förankra planeringsmål för förnybar gas och elektrolysörer	5
11. Regeringen bör prioritera genomförande av klimathandlingsplanen och lägga koordineringen på högsta nivå	6

Fossilfritt Sverige (2016:05)

Inom ramen för regeringsinitiativet Fossilfritt Sverige har 22 branscher tagit fram färdplaner där de visar hur de kan stärka sin konkurrenskraft genom att bli fossilfria eller klimatneutrala. Fossilfritt Sverige leds av den nationella samordnaren, Svante Axelsson, och arbetar nu med att öka tempot i klimatomställningen och skapa förutsättningar för att färdplanerna ska kunna genomföras.

1. Inledning

För att klara Sveriges omställning med stärkt konkurrenskraft och ökad export krävs åtgärder nu för att minska risken för omfattande flaskhalsar längre fram. Långsiktiga frågor såsom kompetensförsörjning, finansiering, och regelverk är exempel på områden där beslut behövs omgående. Det är åtgärder och förbättringar som kommer de flesta typer av företag och branscher till nytta och stärker möjligheterna för ett konkurrenskraftigt fossilfritt näringsliv i Sverige.

För många industrier är det få investeringscykler kvar tills Sverige ska nå nettonoll utsläpp av växthusgaser. För att klara de långsiktiga målen utan att förlora konkurrenskraft och export är det därför viktigt att förutsättningarna och inriktningen finns på plats mycket snart. Här är både signaler, till exempel i form av planeringsmål och stabilitet från politiken, och konkreta styrmedel viktiga.

Fossilfritt Sverige har tillsammans med berörda branscher och myndigheter släppt politiklistor med åtgärder som regeringen bör lyfta in i sin klimathandlingsplan hösten 2023. Listorna visar på viktiga åtgärder för att korta tillståndsprocesser, ställa om transportsektorn samt minska utsläppen från byggande och fastigheter. Här presenteras åtgärder, som prioriterats i dialog med de 22 färdplansbranscherna, för att skapa förutsättningar för Sveriges långsiktiga industriomställning.

Svante Axelsson, nationell samordnare, Fossilfritt Sverige

2. Förslag för att möjliggöra Sveriges långsiktiga industriomställning

Kompetensförsörjning

1. Regeringen bör se till att ett anpassat kursutbud utvecklas för redan yrkesverksamma.

Regeringen bör ge ett tydligare uppdrag eller incitament till lärosäten att utveckla ett utbildningsutbud anpassat för yrkesverksammars behov. Det behövs korta, flexibla kurser som går att läsa på distans eller deltid.

2. Regeringen bör minska risken med att ta fram nya utbildningar för lärosätena.

Lärosäten bör, åtminstone inledningsvis, tilldelas särskilda riskminskande utvecklingsmedel för att ta fram nya utbildningar kopplade till klimatomställningens utmaningar och för att möta behovet från det nya omställningsstudiestödet som startade 2022 och ger personer som arbetat en längre tid möjlighet att vidareutbilda sig. Det behövs även incitament för att utveckla gemensamma utbildningar och öppna upp kurser och utbildningsmoment som idag är inlåsta i program.

3. Regeringen bör se över resurstilldelningssystemet för högre utbildning.

Resurstilldelningssystemet för högre utbildning bör ses över för att öka utbildningsutbudet med bibehållen kvalitet. Det kan handla om reviderade prestationsmål samt förändrade ersättningsbelopp som staten betalar universitetet per år och elev och förändrade takbelopp som sätter gränsen för hur mycket högskolor kan få betalt per år. Ersättningsnivåerna har minskat de senaste decennierna och det gäller särskilt resurskrävande utbildningar som till exempel de med teknisk inriktning.

4. Regeringen bör jobba för att Sverige ska vara ett attraktivt land för expertkompetens.

Flera åtgärder behövs för att göra Sverige mer attraktivt för expertkompetens inom omställningsbranscher. Bland annat behöver medföljande partner till expertkompetens också få permanent uppehållstillstånd.

Finansiering

5. Regeringen bör införa kreditgarantier för lån under 500 miljoner kronor utan exportkoppling.

De kreditgarantier som går att söka riktar sig till lån över 500 miljoner kronor eller med exportkoppling. Regeringen bör införa kreditgarantier för lån under 500 miljoner kronor utan exportkoppling.

6. Regeringen bör utveckla Klimatklivet och Industriklivet.

Klimatklivet och Industriklivet behöver fortsätta utvecklas och mer pengar tillföras. Budget och långsiktighet behöver säkras för att industrin ska våga satsa.

7. Regeringen bör komplettera biogasstödet med ett motsvarande stöd för andra förnybara gaser och stöd för industriell användning av förnybar gas.

Regeringen bör införa stöd för produktion av andra förnybara gaser än biogas från biomassa, såsom bioDME, biogen vätgas, biosyngas eller biogasol. Tung industri som stål- och kemiindustri samt raffinaderier behöver samtidigt ges ekonomiska förutsättningar att ställa om till biogena gaser – till exempel genom ett särskilt stöd – för att stärka svensk försörjningstrygghet och driva på klimatomställningen.

8. Regeringen bör uppdra lämplig myndighet att utveckla en tjänst som guidar aktörer rätt inom de svenska och europeiska stödssystemen.

Regeringen bör uppdra lämplig myndighet, förslagsvis Tillväxtverket, att utveckla en kontaktyta för alla statliga stöd och finansieringslösningar. Liknande förslag presenteras av utredningen *Finansiering av näringslivets gröna omställning* och Naturvårdsverket i deras underlagsrapport till klimathandlingsplanen.¹ Se förslagen:

- *Samordning inom Regeringskansliet*
- *En myndighetsdriven nationell plattform för hållbar finansiering*

Långsiktiga spelregler

9. Regeringen bör jobba för att regler för vätgas ska komma på plats snabbt.

- a) Regeringen bör ge i uppdrag till Energimarknadsinspektionen att ta fram reglering med intäktsram för vätgasledningar. Utbyggnad av vätgasledningar bör vara koncessionspliktiga på motsvarande sätt som elledningar hos Energimarknadsinspektionen.
- b) Naturgaslagen (2005:403) bör ändras med avseende på instans för beslut om koncession. Precis som för elledningar bör beslut om koncession ges av Energimarknadsinspektionen. Se Energigas Sveriges hemställan².
- c) Regeringen bör lägga fram en vätgasstrategi baserad på Energimyndighetens förslag till nationell strategi för fossilfri vätgas.

10. Regeringen bör föreslå och förankra planeringsmål för förnybar gas och elektrolysörer.

Regeringen bör besluta om planeringsmål för biogas och förnybar vätgas i enlighet med EU:s uppmaning till medlemsstaterna inom REPowerEU-planen. Planeringsmålet för vätgas bör sättas

¹ [Underlag till regeringens kommande klimathandlingsplan och klimatredovisning \(naturvardsverket.se\)](#)

² [Hemställan om begäran om ändring av naturgaslagen \(2005:403\) och naturgasförordningen \(2006:1043\) - Energigas Sverige](#)

utifrån Energimyndighetens vätgasstrategi³ och formuleras som ett effektmål för elektrolysörer. Målet bör vara betydligt högre än Energimyndighetens förslag på 5 GW till 2030.

11. Regeringen bör prioritera genomförande av klimathandlingsplanen och lägga koordineringen på högsta nivå.

Regeringen bör ta fasta på Klimatpolitiska rådets förslag säkerställa att genomförandet av handlingsplanen prioriteras och koordineras inom regeringen under ledning av statsministern.⁴

³ [Energimyndighetens webbshop \(a-w2m.se\)](https://www.a-w2m.se/)

⁴ [Klimatpolitiska rådets rapport 2023 \(klimatpolitiskaradet.se\)](https://www.klimatpolitiskaradet.se/)